

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_691
Předmět:	Český jazyk
Tematický okruh:	Jazykové znalosti a dovednosti
Autor, spoluautor:	Mgr. Marie Mušková
Název DUMu:	Úzus, norma, kodifikace
Pořadové číslo DUMu:	11
Stručná anotace:	Cílem je výklad, procvičení a upevnění látky daného tematického okruhu. Tato prezentace umožňuje seznámit žáky s daným učivem, zábavnou formou je vede ke konstruktivnímu přemýšlení a interakci v hodinách mluvnice v rámci předmětu český jazyk a literatura.
Ročník:	1., 4.
Obor vzdělání:	63- 41- M/ 01, 65- 42- M/ 02 Ekonomika a podnikání, Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Materiál je určen k prezentaci v MS PowerPoint v hodině českého jazyka. Materiál je určen pro výklad nové látky, její upevnění i procvičení.
Výsledky vzdělávání:	Žáci aktivně pracují se získanými informacemi, umí správně používat dané termíny a vyjádřit či obhájit svůj názor. Žáci umí prezentovat a obhajovat jednotlivé znalosti z oblasti české mluvnice.
Vytvořeno:	12. 12. 2014
Určeno pro:	1 OPČ, 1 CR, 4 OPČ, 4 CR
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Pojmy, které se zabývají kritérii spisovnosti a jazykovou správností

ÚZUS – pravidelné užívání jazykových prostředků, či laicky řečeno- zvyk určitých prostředků užívat

NORMA- souhrn pravidelně užívaných jazykových prostředků, je považovaný za závazný

KODIFIKACE- zachycení normy spisovného jazyka ve slovníku / normativní- t.j. závazné jazykové příručky/ fixace daného jevu

PAMATUJ: o vymezení těchto pojmů se zasloužili jazykovědci tzv. Pražského lingvistického kroužku

- Norma lexikální – zachycená ve slovnících

Norma gramatická – zachycená v mluvnicích

Norma pravopisná – zachycená v pravidlech českého pravopisu

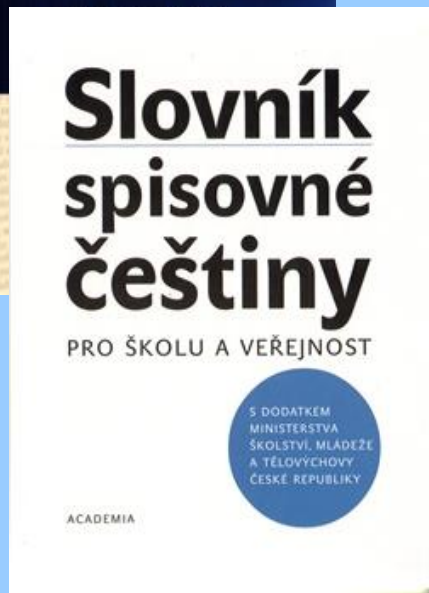
Norma výslovnostní – zachycená v pravidlech české výslovnosti

Kodifikace je zachycením dané normy spisovného jazyka, měla by proto zachycovat normu PRAVDIVĚ

kodifikace je během svého trvání NEMĚNNÁ/ STATICKÁ x norma se vyvíjí, je DYNAMICKÁ

jazykový úzus – jde o pravidelné užívání jazykových prostředků, je BEZPŘÍZNAKOVÝ (samozřejmý, obvyklý) a MÁ SPOLEČENSKOU POVAHU (užívání jazykových prostředků rozšířené ve většině společnosti)

Normativní jazykové příručky – pravidla, slovníky, mluvnice (aktuální vydání)

- Pravidla českého pravopisu (akademická a školní podoba) – závazná příručka Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky – www.ujc.cas.cz, pravidla vždy obsahují výkladovou část + slovníkovou část
- Akademický slovník cizích slov
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost – Filipec, Daneš, Mejstřík
- Stručná mluvnice česká- Havránek, Jedlička
- Čeština – řeč a jazyk- Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, Hrušková
- Slovník spisovného jazyka českého- Havránek a kol.

- **1891 byla založena Česká akademie věd a umění, měla připravit velký výkladový slovník**
1946 se přeměnila na Ústav pro jazyk český
1992 se stal součástí Akademie věd České republiky
v Ústavu pro jazyk český je soustředěn základní výzkum češtiny a jejího vývoje již od středověku
nejedná se pouze o akademickou činnost, velmi důležitá je i služba veřejnosti/ poradenská činnost
pamatujte na tyto internetové stránky: www.ujc.cas.cz
Ústav vydává i vědecké časopisy (Slovo a slovesnost, Naše řeč)
Jazykovědci: Jan Mukařovský, Vilém Mathesius, Bohuslav Havránek, Miloš Dokulil, František Daneš, Karel Horálek

Náměty pro samostatnou práci:

1. Navštivte internetové stránky Ústavu pro jazyk český www.ujc.cas.cz a připravte o nich zprávu pro své spolužáky
2. Zpracujte každý referát/ medailonek/ prezentaci o 2 významných českých jazykovědcích
3. Navštivte společně nejbližší knihovnu, seznamte se osobně s nejdůležitějšími normativními příručkami jazyka českého i důležitými jazykovými periodiky
4. Pokuste se v příslušném slovníku (slovníky vlastních jmen, etymologický slovník) najít původ svého jména křestního i příjmení
5. Pokuste se vypátrat původ jména města, vesnice, obce, ze které pocházíte

Zdroje:

- Obrázková galerie Klipart Microsoft PowerPoint
- Vlastní zdroje
- <http://www.ujc.cas.cz>

